

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ДЕНИСЕНКО Сергій Іванович

УДК 341.215.43.

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ
СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ МИТНИХ ПРОЦЕДУР
У СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ**

Спеціальність 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Українському державному університеті фінансів та міжнародної торгівлі Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
ГОЛУБЄВА Вікторія Олегівна,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
доцент кафедри міжнародного та
європейського права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
БАБІН Борис Володимирович,
Одеська національна морська академія,
завідувач кафедри адміністративного та
кримінального права

кандидат юридичних наук,
МАЖАР Леонід Сергійович,
Директор ТОВ «Мажар Зінов'єв М-А-Г
і Партнери»

Захист відбудеться 3 жовтня 2015 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 в Національному університеті «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розіслано 1 вересня 2015 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

К. В. Горобець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Суттєвим показником ефективності міжнародного митного права, що все більшою мірою впливає на стан міжнародних економічних відносин, є зростання його регулюючих можливостей у напрямі спрощення та гармонізації митних процедур, адже віртуалізація міжнародної економіки, розвиток товарного виробництва в умовах глобалізації посилюють взаємозв'язок та взаємозалежність держав. Так, прийнято Конвенцію про гармонізацію та спрощення митних процедур 1973 р., Конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів 1983 р., Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р., Міжнародну митну конвенцію про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів 1961 р., Конвенцію про тимчасове ввезення 1990 р., оновлену Кіотську конвенцію, Резолюцію Ради ВМО «Про Рамкові стандарти безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі ВМО» 2005 р. та інші.

Однак нині сфера реальної міжнародної економіки знаходиться у загрозовому стані, коли поширення спеціальних комерційних інформаційно-комунікаційних технологій в умовах неможливості захисту державою конфіденційності учасників економічних відносин розмиває традиційні принципи рівноправної конкуренції і нової міжнародної економічної політики, передбачені Декларацією та планом дій щодо нової міжнародної економічної політики та Хартією економічних прав і обов'язків держав 1974 р. Глобалізуються кризові процеси, пов'язані з віртуалізацією економіки, коли інфраструктура сучасного ринку здебільшого спирається не на власні накопичення, а на запозичення. За таких умов постає нагальна потреба інтенсифікації міжнародно-правових зусиль з упровадження спільних підходів (стандартів) до регулювання відносин у сфері спрощення та гармонізації митних процедур. Крім того, Україна є активним учасником міжнародних торговельних процесів та відповідних основних міжнародно-правових актів у цій сфері, що підвищує зацікавленість нашої держави в оптимізації й удосконаленні стандартів, норм і положень, що її регулюють. Національна митна практика підтверджує потребу і можливості подальшого впровадження міжнародно-правових стандартів до національного законодавства для спрощення та гармонізації митних процедур.

Усе це потребує постійної уваги науки міжнародного економічного права до процесів спрощення та гармонізації митних процедур. Окремі аспекти проблеми досліджувались у працях таких вітчизняних та російських науковців як: Ф. Г. Клян, Н. О. Ремезова, А. Ю. Райкова, С. М. Тунгускова-Кузьміна та ін. Стан міжнародно-правового регулювання у сфері економічного і митного співробітництва у цілому досліджено у працях таких науковців, як: І. Г. Бережнюк, К. Г. Борисов, І. О. Білорус,

Г. М. Вельямінов, О. П. Гребельник, І. І. Дюмулен, С. Г. Осика, С. М. Переполькін, К. К. Сандровський, В. М. Шумілов, О. В. Шатров та ін. Однак можна констатувати, що комплексні дослідження міжнародно-правових стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі відсутні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри міжнародного права Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» (державний реєстраційний номер – 0107U002992).

Мета і задачі дослідження. Метою даної роботи є з'ясування меж і можливостей спрощення та гармонізації митних процедур зважаючи на глобалізаційні процеси та асиметричні наслідки інформатизації сфери міжнародної торгівлі.

Поставлена мета досягається вирішенням таких задач:

з'ясувати поняття та правовий зміст митних процедур, межі та можливості їх спрощення та гармонізації у міжнародному праві;

провести аналіз джерел та принципів міжнародно-правового регулювання відносин у сфері спрощення та гармонізації митних процедур, визначити особливості їх нормативно-правового закріплення та правової природи;

визначити роль суб'єктів міжнародно-правового регулювання відносин у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі, приділивши окрему увагу діяльності ВМО, СОТ, ООН, а також регіональним інтеграційним об'єднанням таким, як ЄС, СНД, НАФТА, АСЕАН та ін.;

визначити перспективу і ефективність втілення стандартів спрощення та гармонізації митних процедур, в основі яких лежить мовчазна згода держав на результати голосувань на пленарних засіданнях Всесвітньої митної організації або прийняття їх (стандартів) органами цієї організації;

встановити відповідність окремих положень оновленої Кіотської конвенції, які стосуються базових понять цього міжнародного договору динаміці та змісту процесів міжнародної торгівлі;

виявити особливості регіонального міжнародно-правового регулювання сфери спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі у межах наступних економічних інтеграційних об'єднань та міжнародних організацій за регіональним (географічним) критерієм: у Європі – ЄС, у Північній Америці – Північноамериканську асоціацію вільної торгівлі (НАФТА), в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – Асоціацію країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), в Євразії – СНД, ЄврАзЕС;

з'ясувати специфіку двостороннього міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі;

проаналізувати досягнення правової системи України у сфері імплементації міжнародного митного законодавства щодо спрощення та гармонізації митних процедур;

дослідити відповідність Митного кодексу України оновленій Кіотській конвенції у частині спрощення й гармонізації митних процедур, його відкритість до подальшої оптимізації відповідних положень.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку з міжнародним співробітництвом держав щодо питань спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі.

Предметом дослідження є міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі.

Методи дослідження. Методологічну базу роботи утворює система загальнонаукових, філософських і спеціальних методів, застосування яких забезпечує досягнення мети дослідження й достовірність отриманих результатів. Діалектичний метод пізнання дозволив розглянути проблематику дослідження в єдності її міжнародно-правового змісту та юридичної форми, обґрунтувати тенденції розвитку міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі (пп. 1.1, 1.2, 3.1). Використання можливостей системного аналізу дозволило дослідити міжнародно-правове регулювання спрощення та гармонізації митних процедур як цілісність в єдності його основних складових (пп. 2.1, 2.2, 2.3). Логіко-семантичний та історико-правовий методи аналізу сприяли з'ясуванню змісту основних понять та дослідженню історії міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур (пп. 1.1–1.3). Порівняльно-правовий та системно-структурний методи дозволили вивчити міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур, досвід їх реалізації та можливість застосування у вітчизняному законодавстві (пп. 2.1–2.3, 3.2). Спеціальні методи – статистично-правовий, класифікації та групування – сприяли з'ясуванню особливостей процесу міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, принципів цього регулювання, визначення сучасного стану імплементації міжнародних митних норм у правову систему України (пп. 1.2, 2.1–2.3, 3.1).

Теоретичну основу дослідження склали праці вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, Б. В. Бабін, І. Г. Бережнюк, К. А. Бекашев, К. Г. Борисов, Н. Е. Буваєва, В. Г. Буткевич, Б. Н. Габричидзе, В. О. Голубева, І. І. Дюмулен, С. Ю. Кашкін, О. В. Київцев, С. В. Ківалов, Ф. Г. Клян, О. О. Мережко, А. А. Наку, С. Г. Осика, С. М. Перепьолкін, А. Ю. Райкова, Н. О. Ремезова, К. К. Сандровський, Ю. О. Тихомиров, С. М. Тунгускова-Кузьміна, О. О. Харчук, Д. С. Цаліна, О. В. Шорников, В. М. Шумилов та ін., а також представників американської та європейської

правової доктрини: Х. Асакура (H. Asakura), Б. Баласа (B. Ballasa), Р. Болдуїн (R. Baldwin), Д. Карпо (D. Carreau), Л. Де Вульф (L. De Wulf), Д. Ласок (D. Lasok), К. Мікурія (K. Mikuriya), Р. Раджеш Бабу (R. Rajesh Babu), Х. Б. Сокол (J. B. Sokol), Ф. Уоррен Сwoкер (F. Warren Swacker), Дж. Шварценбергер (G. Schwarzenberger) та ін.

Емпіричну основу дослідження склали міжнародно-правові договори універсального, регіонального й субрегіонального характеру; установчі акти міжнародних організацій (ООН, СОТ, ВМО та ін.) та регіональних інтеграційних об'єднань (ЄС, НАФТА, АСЕАН, та ін.); національне митне законодавство та міжнародні угоди України з митних питань.

Наукова новизна одержаних результатів одержаних результатів полягає у тому, що вперше у вітчизняній науці розкрито можливості розвитку і вдосконалення комплексу міжнародно-правових стандартів, що передбачали б регулювання відносин у сфері спрощення та гармонізації митних процедур. У роботі містяться положення, яким притаманні риси наукової новизни, зокрема:

уперше:

розкрито особливості дії та зміст міжнародно-правових стандартів, що передбачають спрощення та гармонізацію митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, з позиції трьох рівнів міжнародно-правового регулювання: універсального, регіонального та двостороннього;

систематизовано базові стандартні правила спрощеного порядку проведення митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, за трьома основними їх елементами (митного контролю, митного оформлення, справляння (сплати) митних платежів), які впроваджуються у митне законодавство держав, що приєдналися до основних міжнародних договорів у цій сфері;

встановлено, що функція Керівного комітету оновленої Кіотської конвенції (ст. 6) дублюється функцією щодо внесення змін та доповнень до оновленої Кіотської конвенції, якою наділена Рада Всесвітньої митної організації (ст. 3 Конвенції про створення Ради митного співробітництва);

запропоновано механізм оптимального прийняття стандартів, спрямованих на спрощення та гармонізацію митних процедур в межах ВМО. З цією метою ст. 15 оновленої Кіотської конвенції доцільно доповнити таким положенням: «Всі рішення стосовно змін і доповнень до оновленої Кіотської конвенції повинні прийматись на сесії Ради ВМО більшістю у дві третини голосів учасників засідання, що мають право голосу. Рішення набувають чинності через шість місяців після голосування», а ст. 16 виключити;

запропоновано внести до Генерального додатку оновленої Кіотської конвенції визначення таких понять як «митні процедури» та «спрощення

митних процедур», а саме: *митні процедури* – це система пов’язаних із митними формальностями дій щодо товарів та інших предметів, які переміщуються через державний кордон, що складається з таких елементів: митного контролю, митного оформлення, справляння (сплати) митних платежів, умови здійснення яких залежать від мети, форми та умов їх переміщення (тобто певного митного режиму); *спрощення митних процедур* – виражені у правовій формі дії держав із зменшення тривалості та складності проведення процедур із митного контролю, митного оформлення та стягнення передбачених законом митних платежів, що відбувається шляхом міжнародно-правової інтеграції за допомогою двох методів: уніфікації та гармонізації;

удосконалено: визначення термінів «митні процедури», «спрощення митних процедур», «уніфікація», «гармонізація» з урахуванням їх нормативного закріплення та практики застосування міжнародними інституціями та державами;

набули подальшого розвитку:

теоретичні уявлення щодо класифікації та систематизації принципів та стандартів міжнародного митного права, з врахуванням особливостей сфери спрощення та гармонізації митних процедур, розкрито місце стандарту у системі принципів міжнародного митного права;

концептуальні засади систематизації джерел та суб’єктів міжнародного митного права;

обґрунтування місця та ролі міжнародних організацій (ВМО, СОТ, ООН та ін.), регіональних економічних інтеграційних об’єднань та двосторонніх міжнародних договорів у сфері стандартизації спрощення та гармонізації митних процедур.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані у: *правотворчій діяльності* – при підготовці нормативно-правових актів з питань спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі; *правозастосовній діяльності* митних органів – для удосконалення практики міжнародної співпраці щодо спрощення та гармонізації митних процедур, виконання міжнародно-правових зобов’язань, формування сприятливого образу держави на міжнародній арені та позитивного іміджу митних органів – у суспільній свідомості; *науково-дослідницьких цілях* – для подальшого дослідження проблем спрощення та гармонізації митних процедур; *навчальному процесі* – при підготовці навчальних програм, методичних та інших матеріалів у вищих навчальних закладах із дисциплін «Міжнародне митне право», «Міжнародне економічне право», «Митне право України» та ін.

Особистий внесок здобувача. Дисертацію виконано самостійно. У співавторстві опубліковано дві праці апробаційного характеру, в яких

здобувачем на підставі аналізу впровадження міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у митне законодавство України запропоновано ключові напрями його вдосконалення

Апробація результатів дослідження. Теоретичні висновки, сформульовані в дисертації, розглядалися й обговорювалися на засіданнях кафедри міжнародного права Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі.

Основні положення дослідження були апробовані на: II Міжнародній науково-практичній конференції курсантів, студентів та молодих вчених «Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі» (м. Дніпропетровськ, 2009 р.); Всеукраїнській конференції «Пошук концептуальних засад розбудови правової системи України» (м. Львів, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах» (м. Одеса, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 2013 р.); Науково-практичному «круглому столі» «Система забезпечення договірних зобов'язань в праві та законі» (м. Одеса, 2014 р.) .

Публікації. Основні положення та теоретичні висновки автора знайшли відображення у семи наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях (з них у зарубіжних виданнях – дві статті), і шести інших публікаціях.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, переліку умовних скорочень, трьох розділів, які охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 288 сторінок, з них 49 сторінок – список використаних джерел, який складається з 443 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність і ступінь дослідження теми, визначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, його методологічну основу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, викладено відомості про їх апробацію результатів, структуру й обсяг роботи.

У **першому розділі «Теоретико-правові основи спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі»**, який складається із трьох підрозділів, проаналізовано міжнародно-правовий зміст поняття «митна процедура», досліджено характерні проблеми, які ускладнюють проходження митних процедур у міжнародній торгівлі, а також охарактеризовано систему джерел, принципів та суб'єктів

міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі.

У **підрозділі 1.1. «Спрощення та гармонізація митних процедур: поняття, зміст та види»** досліджено категорію митних процедур та її складові, показано співвідношення між їх спрощенням, уніфікацією та гармонізацією митних процедур. Зазначено, що митні процедури – це система взаємопов'язаних заходів, в залежності від мети їх здійснення об'єднаних в три елементи: митний контроль, митне оформлення та стягнення передбачених національним законодавством держави податків та зборів.

Аналіз спрощення, гармонізації та уніфікації у міжнародному митному праві дозволяє продемонструвати, що спрощення митних процедур – це виражені у правовій формі дії держави із зменшення тривалості та складності процедур із митного контролю, митного оформлення та стягнення передбачених законом митних платежів, може здійснюватись шляхом міжнародно-правової інтеграції у двох формах: уніфікації та гармонізації. Уніфікація – це форма правового зближення, яка означає процес створення, зміни та припинення правових норм та нормативних регуляторів, а також однакового їх застосування та тлумачення, спрямований на усунення відмінностей в національних правових митних системах на підставі загальноувизнаних принципів міжнародного митного права. Гармонізація відбувається на підставі зближення внутрішньодержавного митного права з певною законодавчою моделлю, яка відкидає їх однаковість та ґрунтується на поєднанні митних законодавств різних держав.

У **підрозділі 1.2. «Система джерел і принципи міжнародно-правового регулювання відносин у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівельній діяльності»** досліджено систему джерел міжнародного митного права, які регулюють спрощення та гармонізацію митних процедур у міжнародній торгівлі. До таких джерел віднесено: 1) основні: міжнародні договори, міжнародний звичай; 2) допоміжні: резолюції та рішення міжнародних організацій, типові (модельні) акти (закони), діюча практика у сфері міжнародних митних правовідносин, внутрішнє законодавство держав, національна судова практика.

Встановлено загальні та спеціальні принципи міжнародного митного права, особливості їх міжнародно-правового закріплення, співвідношення, визначено вплив загальних принципів міжнародного права на формування спеціальних принципів міжнародного митного права. Показано, що загальні принципи міжнародного права відображають систему цінностей сучасного міжнародного правопорядку, а спеціальні – у сфері міжнародного митного права – належать до галузевих. Доведено, що в системі принципів міжнародного митного права існують стандарти спрощення і гармонізації

митних процедур у міжнародній торгівлі, які починають діяти між державами, коли останні взяли на себе зобов'язання їх дотримуватися. До них слід віднести такі: упровадження міжнародних стандартів у галузі митної справи; застосування сучасних методів роботи, таких як система управління ризиками, митний пост-аудит та максимальне використання інформаційних технологій; передбачуване, послідовне та прозоре застосування митних правил та процедур; реалізація програм, спрямованих на постійне вдосконалення та підвищення ефективності митних правил та процедур; удосконалення митного законодавства та митних технологій.

У **підрозділі 1.3. «Суб'єкти міжнародно-правового регулювання відносин щодо спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі»** визначено, що суб'єктами міжнародного митного права, у тому числі і у сфері міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур є держави та міжнародні міжурядові організації. Держави є основними, первинними та універсальними суб'єктами міжнародного митного права. Характерними ознаками держав, як суб'єктів міжнародного митного права є наявність митної території, митної влади та національного митного законодавства.

Визначено, що однією з форм багатостороннього митного співробітництва у сфері спрощення та гармонізації митних процедур є створення міжнародних організацій та міжнародних економічних інтеграційних об'єднань, що ставлять за мету уніфікацію та стандартизацію системи митного регулювання у сфері міжнародної торгівлі.

У **другому розділі «Міжнародно-правове регулювання відносин щодо спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі на універсальному, регіональному та двосторонньому рівнях»**, який складається з трьох підрозділів, досліджено зміст міжнародних договорів, які регулюють питання співпраці у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі на універсальному, регіональному та двосторонньому рівнях.

У **підрозділі 2.1. «Міжнародно-правове регулювання відносин щодо реалізації стандартів спрощення та гармонізації митних процедур на універсальному рівні»** доведено, що основним способом формування міжнародно-правових норм у сфері спрощення та гармонізації митних процедур є міжнародне митне співробітництво держав на універсальному рівні у межах міжнародних міжурядових організацій таких як ООН (в тому числі СЕК, ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ, МТЦ ЮНКТАД/СОТ), СОТ, ВМО).

Визначено, що розв'язання питань, регулювання яких входить до компетенції Всесвітньої митної організації, здійснюється шляхом розробки уніфікованих міжнародних правових стандартів у митній сфері, тобто головним механізмом спрощення митних процедур у рамках ВМО є договірний механізм. Проаналізовано основні конвенції, прийняті ВМО,

а саме: оновлену Кіотську конвенцію, Міжнародну митну конвенцію про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів від 06.12.1961 р., Конвенцію про тимчасове ввезення від 26.06.1990 р., Митну конвенцію, що стосується контейнерів від 02.12.1972 р., Міжнародну конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983 р. Визначено, що в рамках діяльності ВМО формулюються, встановлюються, поширюються рекомендаційні норми у галузі митної справи, що сприяє утвердженню правових звичаїв у міжнародному митному праві. Прикладами дієвості таких рекомендаційних норм є дослідження Рамкових стандартів безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі 2005 р., Декларації про сумлінність митних службовців (Арушська декларація) 1993 р. та Комюніке міжнародного митного співробітництва з проблем, пов'язаних зі світовою фінансовою кризою 2009 р.

Обґрунтовано, що формування сучасних правових механізмів спрощення та гармонізації митних процедур у рамках СОТ також переважно провадиться шляхом укладання відповідних угод, прикладами яких є: Генеральна угода з тарифів та торгівлі; Угода про застосування Статті VII ГАТТ, Угода про передвідвантажувальну інспекцію, Угода про правила визначення походження, Угода про технічні бар'єри у торгівлі та ін.

Аналіз практики правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі у рамках ООН дозволив виділити основні рекомендаційні механізми такого регулювання, закріплені в Рекомендації № 1 «Формуляр-зразок ООН для зовнішньоторговельних документів» 1981 р.; Рекомендації № 13 «Спрощення ідентифікованих правових проблем у процедурах імпортової митної очистки»; Рекомендації № 18 «Заходи щодо спрощення процедур міжнародної торгівлі» та ін.

У підрозділі 2.2. «Особливості регіонального регулювання відносин щодо реалізації стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі» розглядаються економічні інтеграційні об'єднання та міжнародні організації, які діють у сфері забезпечення та регулювання стандартів спрощення та гармонізації митних процедур на регіональному рівні.

Інтеграційні політичні та економічні регіональні організації та об'єднання: у Європі – ЄС; у Північній Америці – (НАФТА), в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), в Євразії – СНД, ЄврАзЕС, Митний союз Росії, Білорусі та Казахстану та ін. заклали основи регіонального співробітництва у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі.

Для ЄС характерна розгалужена нормативно-правова регламентація спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі у двох основних напрямках: митна співпраця держав на міжнародному рівні у рамках авторитетних універсальних міжнародних організацій

і універсальних міжнародних договорів та митної співпраці всередині самого ЄС. Одним із найефективніших стандартів ЄС є «Митні прототипи» (customs blueprints). По суті, вони є мінімальними стандартами для митних служб, що спрямовані на розвиток і реалізацію механізму спрощення процедур торгівлі для зменшення витрат, інформації, документації та часу, необхідного для митних та інших формальностей, для торгової спільноти і гарантування безпеки зовнішньоторговельних поставок.

Формування сучасних правових механізмів спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі в рамках діяльності АСЕАН призвело до створення зони вільної торгівлі в межах АСЕАН та прийняття Кодексу митного управління (в ньому закріплено міжнародно-правові норми загального, галузевого та імперативного характеру).

У СНД розроблено Основи митного законодавства сторін, підписано Угоду про створення зони вільної торгівлі, проте нині вона до кінця ще не реалізована. Також підписано Протокол про організацію обміну попередньою інформацією про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митні кордони держав СНД, який є основою для надання взаємної технічної допомоги.

Проаналізовані міжнародно-правові акти ЄврАзЕС дали змогу виокремити інститути, в регулюванні яких ця організація досягла вагомих результатів: створена зона вільної торгівлі; прийнята Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності ЄврАзЕС; сформовано єдиний митний тариф; визначено єдині заходи нетарифного регулювання щодо третіх країн; встановлений єдиний порядок стягнення непрямих податків за принципом «країни призначення»; діє єдиний порядок прийняття та застосування митних зборів та ін.

Дослідження питання регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі в межах Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації дозволило узагальнити його досягнення: створено єдиний механізм митного контролю на зовнішньому кордоні Митного союзу; спрощена процедура транзиту товарів через території Митного союзу; широко застосовується електронне декларування товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності; до товарів з третіх країн застосовуються єдині ставки ввізного мита, встановлені Єдиним митним тарифом та ін.

У підрозділі 2.3. «Двостороннє міжнародно-правове регулювання сфери спрощення та гармонізації митних процедур» відзначається, що двосторонні міжнародні договори у сфері спрощення та гармонізації митних процедур є частиною універсального та регіонального механізму співпраці держав, які містять більш чіткі зобов'язання у цій сфері та можуть бути міждержавними, міжурядовими та міжвідомчим. Метою більшості двосторонніх договорів є взаємна або одностороння допомога

з митних питань. Досліджено Угоду між Урядом України та Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво у митних справах від 24.03.1997 р.; Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісламської Республіки Іран про взаємну допомогу в митних справах; Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України, Урядом Республіки Молдова та Європейською Комісією щодо її місії в наданні допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова від 07.10.2005 р.; протокол між Державною митною службою України і Федеральною митною службою (ФМС) Росії щодо організації обміну попередньою інформацією про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України і Російської Федерації від 11.11.2008 р.; Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Державною митною службою України і Департаментом прикордонних військ Республіки Молдова, Митним Департаментом Республіки Молдова про організацію спільного контролю в міжнародному пункті пропуску автомобільного сполучення «Россошани – Брічень» від 12.01.2004 р.

Третій розділ **«Національні особливості міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі»** складається з двох підрозділів, в яких проаналізовано особливості нашої держави як суб'єкта міжнародних правовідносин щодо стандартів спрощення та гармонізації національних митних процедур. Досліджено ретроспективу та сучасні досягнення України в імплементації міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур.

У **підрозділі 3.1. «Україна як суб'єкт міжнародних правовідносин щодо стандартів спрощення та гармонізації митних процедур»** доведено, що Україна активно діє на міжнародній арені у сфері спрощення та гармонізації митних процедур. Виокремлено такі форми митного співробітництва України з іноземними державами та міжнародними організаціями: участь у багатосторонніх договорах та членство в міжнародних митних організаціях. Обґрунтовано, що вагомим досягненням України на шляху приведення її національного митного законодавства до міжнародних стандартів у сфері спрощення та гармонізації митних процедур є її участь у таких універсальних міжнародних організаціях як ВМО, СОТ, ООН та участь (шляхом імплементації) у багатьох міжнародних договорах. Найбільш значним кроком України у сфері гармонізації й уніфікації митного законодавства стало підписання 27.06.2014 р. економічної частини Угоди про асоціацію України та ЄС, яка передбачає економічну інтеграцію України в ЄС та створення всебічної зони вільної торгівлі.

У **підрозділі 3.2. «Імплементація міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур в Україні»** встановлено, що положення оновленої Кіотської конвенції не передбачають обов'язкової відповідності її нормам національного митного законодавства будь-яких

держав світу, зокрема й України. Конвенція дозволяє навіть встановлювати більш сприятливі умови, в чому виявляється її диспозитивність. Водночас національне законодавство повинно: 1) передбачати умови і порядок здійснення митних операцій і процедур, які містяться в оновленій Кіотській конвенції; 2) містити правила, закріплені оновленою Кіотською конвенцією. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. містить значну кількість норм прямої дії, які відповідають вимогам оновленої Кіотської конвенції.

Однак нині існує потреба удосконалення окремих положень чинного МКУ, які не відповідають вимогам міжнародних договорів; крім того, з урахуванням переходу нашої держави до електронного декларування необхідно, щоб всі державні органи України, які взаємодіють з Державною фіскальною службою України під час митного оформлення, повністю перейшли на електронну форму обміну інформацією, а також почали видавати та приймати документи, які необхідні для митного контролю й оформлення товарів та транспортних засобів, в електронній формі.

ВИСНОВКИ

У дослідженні вирішено важливе наукове завдання: з'ясування меж і можливостей спрощення та гармонізації митних процедур зважаючи на глобалізаційні процеси та асиметричні наслідки інформатизації сфери міжнародної торгівлі. Основні висновки роботи становлять такі положення:

1. Митні процедури – це система взаємозв'язаних елементів, які складаються з: митного контролю, що проводиться у спеціально визначених місцях (зонах митного контролю) виключно посадовими особами митних органів у певних формах, необхідних для забезпечення дотримання національного митного законодавства та міжнародних договорів; митного оформлення, що полягає у документальному закріпленні відомостей, отриманих під час здійснення митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон; та стягнення передбачених національним законодавством держави податків та зборів (митних платежів) з переміщення цих товарів через її митний кордон.

Під час проведення митних процедур виникають певні ускладнення (наявність надмірної кількості етапів митного контролю та його дублювання; національні відмінності форми та кількості митних документів, які вимагаються митними органами; відсталість процедур роботи митних служб; відмінність митного законодавства різних країн та ін.), які стають перешкодою для міжнародної торгівлі, що породжує необхідність зближення правового регулювання митних формальностей у правових системах держав з метою спрощення і прискорення їх проходження.

Правове регулювання спрощення митних процедур – виражені у правовій формі дії держави із зменшення тривалості та складності

проведення процедур з митного контролю, митного оформлення та стягнення передбачених законом митних платежів, може здійснюватися шляхом міжнародно-правової інтеграції у двох формах: уніфікації та гармонізації.

2. До джерел міжнародного митного права, які регулюють спрощення та гармонізацію митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, належать такі: 1) основні: міжнародні договори, міжнародний звичай; 2) допоміжні: резолюції та рішення міжнародних організацій, типові (модельні) закони, діюча практика у сфері міжнародних митних правовідносин, внутрішнє законодавство держав, національна судова практика. У системі принципів міжнародного митного права існують стандарти спрощення і гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, які починають діяти між державами, коли останні взяли на себе зобов'язання їх дотримуватись, а саме: упровадження міжнародних стандартів у галузі митної справи; застосування сучасних методів роботи, таких як: система управління ризиками, митний пост-аудит та максимальне використання інформаційних технологій; передбачуване, послідовне та прозоре застосування митних правил та процедур; реалізація програм, спрямованих на постійне вдосконалення та підвищення ефективності митних правил та процедур; удосконалення митного законодавства та митних технологій.

3. До суб'єктів міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі належать держави та міжнародні міжурядові організації, які здійснюють міжнародно-правове регулювання як на універсальному рівні, у межах таких міжнародних організацій як: ООН, ВМО, СОТ, так і на регіональному рівні у межах економічних інтеграційних об'єднань та міжнародних організацій певного географічного регіону, наприклад, в Північній Америці це Північноамериканська асоціація вільної торгівлі (НАФТА), в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), в Євразії – СНД, Митний союз Росії, Білорусії та Казахстану.

Основним чинником формування міжнародно-правових норм у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі стало міжнародне митне співробітництво держав на універсальному рівні у межах міжнародних міжурядових організацій таких як ООН (в тому числі ЄЕК, ЮНКТАД, МТЦ ЮНКТАД/СОТ), СОТ, ВМО. Перспективними напрямками діяльності цих організацій у сфері міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур доцільно вважати такі: а) ООН та її спеціалізованими установами і організаціями (Європейська економічна комісія ООН (ЄЕК ООН), Центр ООН по спрощенню процедур торгівлі та електронним діловим операціям (СЕФАКТ ООН), Міжнародна рада з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародний торговий центр, Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ)) розроблено

багато рекомендацій, технічних приміток, типових законів, що стосуються спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі; б) СОТ розроблено низку важливих міжнародних угод у цій сфері, а саме: Генеральна угода з тарифів та торгівлі 1947 р.; Угода про застосування Статті VII ГАТТ; Угода про переддвідантажувальну інспекцію; Угода про технічні бар'єри у торгівлі; Угода про процедури ліцензування імпорту; Угода про правила визначення походження; Угода про технічні бар'єри у торгівлі; Угода про процедури ліцензування імпорту; в) ВМО розроблені ключові міжнародні документи, що сприяють уніфікації та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, а саме: оновлена Кіотська конвенція; Декларація про сумлінність митних службовців 1993 р. (Арушська декларація); Конвенція про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів від 06.12.1961 р.; Конвенція про тимчасове ввезення від 26.06.1990 р.; Митна конвенція про контейнери від 02.12.1972 р.; Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983 р. та ін.

4. Механізм прийняття митних стандартів у межах оновленої Кіотської конвенції не є оптимальним, тому що функція Керівного комітету щодо внесення змін та доповнень до оновленої Кіотської конвенції дублюється аналогічною функцією Ради Всесвітньої митної організації. Для більш швидкого їх розвитку ст. 15 оновленої Кіотської конвенції доцільно доповнити таким положенням: «Усі рішення стосовно змін і доповнень до оновленої Кіотської конвенції повинні прийматись на сесії Ради Всесвітньої митної організації двома третинами голосів учасників засідання, що мають право голосу. Рішення набувають чинності через шість місяців після голосування», а статтю 16 виключити.

5. Недосконаліми є окремі положення оновленої Кіотської конвенції, які стосуються її базових понять, у зв'язку з чим доцільно внести до Генерального додатку Конвенції визначення таких понять як «митні процедури» та «спрощення митних процедур», а саме: митні процедури – це система пов'язаних із митними формальностями дій щодо товарів та інших предметів, які переміщуються через державний кордон, що складається з таких елементів: митного контролю, митного оформлення, справляння (сплати) митних платежів, умови здійснення яких залежать від мети, форми та умов їх переміщення (тобто певного митного режиму); спрощення митних процедур – виражені у правовій формі дії держав із зменшення тривалості та складності проведення процедур із митного контролю, митного оформлення та стягнення передбачених законом митних платежів, що відбувається шляхом міжнародно-правової інтеграції за допомогою двох методів: уніфікації та гармонізації.

6. Регіональне співробітництво у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі можна умовно поділити на офіційні механізми регіональної інтеграції та регіональні угоди

в межах яких держави зобов'язуються співробітничати у даній сфері. На міжнародному рівні держави активно взаємодіють, передовсім, у межах міжнародних регіональних організацій та економічних інтеграційних об'єднань: ЄС, НАФТА, АСЕАН, ЄврАзЕС, СНД та ін., що веде до спрощення національних митних процедур, а саме: скасовуються митні платежі у внутрішній торгівлі; уніфікуються процеси митної оцінки товарів для стягування митних платежів; уніфікуються товарні номенклатури; вдосконалюються митні процедури із застосуванням інформаційних технологій, застосовується електронне декларування, єдиний електронний обмін даними між імпортерами (експортерами) й митними органами та ін. Найбільшого прогресу у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі досяг ЄС, у якому найвища ступінь економічної інтеграції. Основною особливістю регіональної співпраці держав у межах міжнародних регіональних організацій та економічних інтеграційних об'єднань є те, що базою розроблених ними митних кодексів та інших нормативних документів є основні стандартні правила, закріплені Міжнародною конвенцією по спрощенню і гармонізації митних процедур (у ред. Брюссельського протоколу 1999 р.) та ГАТТ/СОТ. Розвиток таких тенденцій приводить до гармонізації національних митних систем, а саме: національне митне законодавство стає максимально адаптованим до сприйняття іноземного учасника зовнішньоторговельної діяльності і гранично зрозумілим вітчизняним підприємцям.

7. Двосторонні міжнародні договори є частиною універсального та регіонального механізму співпраці держав у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у міжнародній торгівлі та можуть бути міждержавними, міжурядовими та міжвідомчим. Основною метою співробітництва на двосторонньому рівні є гарантування того, що митні процедури, які проводяться на кордонах, будуть здійснюватись митними службами обох держав у спрощеному порядку. Міжнародні двосторонні угоди можуть закріплювати такі основні шляхи спрощення митних процедур: визнання митних документів та митних забезпечень (пломб, відбитків печаток, штампів); здійснення попереднього обміну інформацією про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон; звільнення від митного догляду товарів та транспортних засобів, що переміщуються транзитом через територію держав – сторін договору; узгоджені заходи спрощеного митного оформлення; спільний митний контроль у міжнародних пунктах пропуску та ін. Двосторонні угоди суттєво посилюють міжнародний механізм співпраці держав у сфері спрощення та гармонізації митних процедур, роблять його більш ефективним і прозорим.

8. Останнім часом Україна вжила певних заходів, спрямованих на приведення національного митного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур

у міжнародній торгівлі. По-перше, Україна бере участь у таких універсальних міжнародних організаціях у цій сфері як: ООН ВМО, СОТ, що, своєю чергою, стало основним стимулом для приєднання її до таких міжнародних договорів у сфері спрощення та гармонізації національних митних процедур, як: оновлена Кіотська конвенція; Конвенція про тимчасове ввезення від 26.06.1990 р.; Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983 р. та ін. По-друге, на шляху до європейської інтеграції Україна уклала з ЄС Угоду про асоціацію, де міститься перелік реформ, які має провести наша держава для повноцінного вступу до ЄС. До переліку цих реформ відноситься також розвиток національного митного законодавства України та його імплементаційних положень, які повинні відповідати міжнародним стандартам, що розроблені ООН ВМО, СОТ, ЄС. По-третє, Україна значно розширила та удосконалила національну нормативно-правову базу, а саме Верховною Радою України було прийнято новий Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI у відповідності до міжнародних стандартів.

Аналіз стану впровадження міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у національне митне законодавство України виявив необхідність його удосконалення за такими напрямками: проводити послідовну гармонізацію митного законодавства відповідно до норм міжнародного права і законодавства ЄС, акцентуючи на ролі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, та приєднатися до Конвенції про спільну транзитну процедуру 1987 р. та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами 1987 р.; укласти міжнародну угоду про застосування єдиної автоматизованої системи обміну митною та податковою інформацією з США та країнами ЄС; продовжувати співробітництво з експертами ЄС (Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні) ВМО, ООН з питань підготовки нормативно-правових актів щодо впровадження спрощених митних процедур; запроваджувати з митними та прикордонними службами сусідніх з Україною держав (Республіка Польща, Словацька республіка, Угорщина, Румунія) спільні прикордонні пункти пропуску, які функціонують за стандартами ЄС; впроваджувати та розвивати електронні методи обробки вантажів, з метою прискорення процесів митного оформлення та скорочення кількості фізичних перевірок;

9. Діючий Митний кодекс України 2012 р. загалом відповідає основному міжнародному договору (оновленій Кіотській конвенції) у сфері спрощення й гармонізації митних процедур, однак потребують удосконалення його окремі положення. Тому з метою впровадження міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у національне митне законодавство України, запропоновано такі напрями його вдосконалення:

- а) необхідно привести у відповідність до вимог статті VII ГАТТ статтю 55 МКУ, для чого зобов'язати митні органи проводити коригування заявленої

декларантом митної вартості без зайвих обтяжень. Для цього п.1 ст. 55 МКУ викласти у такій редакції: «Митні органи мають право приймати рішення щодо коригування заявленої декларантом митної вартості тільки після її обговорення з декларантом та після надання йому обґрунтованої письмової відповіді на запитання, чому зазначена митна вартість не є прийнятною та викликає сумніви. У такій письмовій відповіді митний орган повинен зазначити конкретні обставини, які викликали відповідні сумніви, причини неможливості їх перевірки на підставі наданих декларантом документів, а також обґрунтувати необхідність перевірки спірних відомостей та вказати документи, надання яких може усунути сумніви у їх достовірності. Якщо ж підстав для сумнівів у митного органу немає або вони не обґрунтовані, митний орган повинен прийняти ціну за першим методом як базу для визначення митної вартості, при цьому наявність інших цін у базі митного органу значення не повинна мати»; б) привести у відповідність до вимог Конвенції МДП 1975 р. статтю 316 МКУ, щодо зняття заборони перевезення товару у вигляді алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що перебуває під митним контролем та переміщується, на умовах гарантування його доставки відповідно до Конвенції МДП 1975 р.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Денисенко С. І. Теоретичні і практичні аспекти розвитку правового регулювання митних процедур на міжнародному і національному рівнях / С. І. Денисенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 5(46). – С. 135–140.
2. Денисенко С. І. Деякі актуальні проблеми реалізації міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у діяльності митних органів України / С. І. Денисенко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 4. – С. 159–163.
3. Денисенко С. І. Деякі аспекти співвідношення положень Кіотської конвенції та митного законодавства України / С. І. Денисенко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 12. – С. 194–197.
4. Денисенко С. І. Шляхи впровадження положень Кіотської конвенції щодо реалізації електронного декларування у діяльності митних органів України / С. І. Денисенко // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 4. – С. 153–156.
5. Денисенко С. І. Міжнародно-правові аспекти діяльності спільних вільних економічних зон на шляху розвитку міжнародної економічної інтеграції / С. І. Денисенко // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 1(23). – С. 203–209.

6. Денисенко С. И. Реализация основных положений обновленной Киотской конвенции в деятельности национальных таможенных органов / С. И. Денисенко // Закон и жизнь. – 2013. – № 9/2(261). – С. 127–130.

7. Денисенко С. И. Правовые аспекты соответствия Таможенного кодекса Украины международным стандартам в сфере упрощения и гармонизации таможенных процедур / С. И. Денисенко // Журнал правовых и экономических исследований. – 2014. – № 1. – С. 45–51.

Публікації апробаційного характеру:

8. Денисенко С. І. Електронна митниця як один з основних засобів спрощення митних процедур у зовнішньоторговельній діяльності / С. І. Денисенко // Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 27 березня 2009 р.). – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – С. 205–206.

9. Денисенко С. І. Деякі аспекти співвідношення положень Кіотської конвенції та митного законодавства України / С. І. Денисенко // Пошук концептуальних засад розбудови правової системи України : Матер. всеукр. конф. (м. Львів, 10–11 червня 2011 р.). – Л. : Центр правничих ініціатив, 2011. – С. 54–56.

10. Денисенко С. І. Деякі актуальні проблеми реалізації міжнародних стандартів Кіотської конвенції у діяльності митних органів України / С. І. Денисенко // Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12–13 лютого 2011 р.). – О. : ГО «Причорноморська фундація права», 2011. – С. 89–92.

11. Денисенко С. І. Україна як суб'єкт міжнародних правовідносин у сфері спрощення та гармонізації національних митних процедур / С. І. Денисенко // Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 27–28 вересня 2013 р.). – Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2013. – С. 41–44.

12. Денисенко С. І. Імплементация міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур в Україні / С. І. Денисенко, О. М. Резнік // Система забезпечення договірних зобов'язань в праві та законі : Матер. наук.-практ. «круглого столу» (м. Одеса, 14 листопада 2014 р.). – О. : Міжнародний гуманітарний університет, 2014. – С. 46–48.

13. Денисенко С. І. Спрощення та гармонізація митних процедур та гармонізація обсягів збільшення міжнародної торгівельної діяльності України / С. І. Денисенко, А. М. Куліш // Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 21–22 травня 2015 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2015. – С. 373–378.

АНОТАЦІЯ

Денисенко С. І. Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. – Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2015.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню особливостей міжнародних стандартів у сфері спрощення та гармонізації митних процедур у зовнішньоторговельній діяльності. Досліджено питання сутності митних процедур та їх складових частин, особливості джерел, принципів, суб'єктів спрощення та гармонізації національних митних процедур у цій сфері.

Розглянуто спрощення та гармонізацію національних митних процедур з точки зору міжнародних договорів на трьох рівнях: універсальному, регіональному та білатеральному. Систематизовано базові стандартні правила спрощеного порядку проведення митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, за трьома основними їх елементами (митного контролю, митного оформлення, справляння (сплати) них платежів), які впроваджуються у митне законодавство держав, що приєдналися до основних міжнародних договорів у цій сфері.

Висвітлено статус України як суб'єкта спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі, її досягнення, проблемні питання та перспективи на цьому шляху. Проведено порівняльний аналіз нового митного кодексу України та оновленої Кіотської конвенції з метою виявлення узгодженості та нормативного закріплення положень даного міжнародної угоди в митному законодавстві України, а також застосування національними митними органами однакових міжнародних стандартів у сфері спрощення митних процедур.

Ключові слова: міжнародне митне право, уніфікація митних процедур, спрощення та гармонізація митних процедур, міжнародні стандарти спрощення та гармонізації митних процедур.

АННОТАЦИЯ

Денисенко С. И. Международно-правовые стандарты упрощения и гармонизации таможенных процедур в сфере международной торговли. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия». – Одесса, 2015.

Диссертация посвящена комплексному исследованию особенностей международных стандартов в сфере упрощения и гармонизации таможенных процедур во внешнеэкономической деятельности. Исследованы сущность таможенных процедур и их составных частей, особенности источников, принципов, субъектов упрощения и гармонизации национальных таможенных процедур.

В работе проанализировано международно-правовое регулирование упрощения и гармонизации таможенных процедур в сфере международной торговли на универсальном, региональном и двухстороннем уровнях. Особое внимание уделено международным организациям: ООН, Всемирной таможенной организации (ВТамО), ВТО, а также отдельным региональным интеграционным объединениям (ЕС, НАФТА, АСЕАН и др.)

Осуществлено толкование современных международно-правовых стандартов упрощения и гармонизации таможенных процедур в сфере международной торговли. Систематизированы базовые стандартные правила упрощенного порядка проведения таможенных процедур в сфере международной торговли, по трем основным их элементами (таможенного контроля, таможенного оформления, взимание (уплаты) них платежей), которые внедряются в таможенное законодательство государств, присоединившихся к основным международным договорам в этой сфере.

Установлено, что разногласия в понимании единой терминологии препятствуют упрощению и гармонизации таможенных процедур, прежде всего в аспекте их имплементации в национальное законодательство. В частности, несовершенными усматриваются отдельные положения обновленной Киотской конвенции, касающиеся ее базовых понятий. В связи с этим предложено внести в Генеральное приложение обновленной Киотской конвенции определения таких понятий как «таможенные процедуры» и «упрощения таможенных процедур». Предложен также механизм оптимального принятия стандартов, направленных на упрощение и гармонизацию таможенных процедур в пределах ВТО.

Исследован статус Украины как субъекта упрощения и гармонизации таможенных процедур в сфере международной торговли, ее достижения, проблемные вопросы и перспективы на этом пути. Исследованы механизмы имплементации международных стандартов в сфере упрощения и гармонизации таможенных процедур в правовую систему Украины. Разработаны рекомендации по усовершенствованию национального законодательства Украины в сфере упрощения и гармонизации таможенных процедур.

Ключевые слова: международное таможенное право, унификация таможенных процедур, упрощение и гармонизация таможенных процедур, международные стандарты упрощения и гармонизации таможенных процедур.

SUMMARY

Denisenko S. I. International legal standards of simplification and harmonization of customs procedures in the sphere of foreign trade. – Manuscript.

The thesis for Candidates of Law Degree by specialty 12.00.11 – International Law. – National University «Odessa Academy of Law». – Odessa, 2015.

The thesis is devoted to the complex research of peculiarities of international standards in the area of simplification and harmonization of customs procedures in foreign trade. Author studies the issues of nature of customs procedures and their elements, especially sources, principles, subjects of the simplification and harmonization of such customs procedures. The simplification and harmonization of customs procedures have been considered from the point of view of international treaties on three levels: universal, regional and bilateral. Basic standard rules of simplified methods of customs procedures are systematized according to such three main lines – customs control, customs clearance and collection of payments. They are introduced into the custom legislation of the states which have joined the major international treaties in this area. The status of Ukraine as a subject of simplification and harmonization of customs procedures in foreign trade activity, its achievements, problems and prospects in this way have been analyzed.

The comparative analysis of the new Customs code of Ukraine and the International Convention of the Simplification and Harmonization of Customs Procedures on May 18, 1973 is made in order to identify the coordination and the normative securing of the regulations of this international agreement in customs legislation of Ukraine, and also application of uniform international standards in the field of the simplification of customs procedures by national customs bodies is examined.

Key words: international customs law, unification of customs procedures, simplification and harmonization customs procedures, international standards of simplification and harmonization of customs procedures.